
"The Mysterious Sudovian People", Jerzy Antoniewicz, "Archeology" 1958, nr 3 : [recenzja].

Notatki Płockie 5/1-15, 26

1960

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Z uwagi na niewielki stopień zbadania cmentarzysk Mazowsza we wczesnym średniowieczu prace tę stanowiąc mogą przyczynę uzupełniającą ich problematykę badawczą.

*

Poza systematycznymi badaniami wykopaliskowymi Pracownia Atlasu Archeologicznego zakończyła w roku bieżącym trwającą od kilku lat akcję inwentaryzacji i weryfikacji grodzisk na terenie województwa warszawskiego. Akcja ta ma na celu w ostatecznym efekcie wydanie już w najbliższym czasie I tomu katalogu grodzisk polskich. Po raz pierwszy w roku bieżącym do tradycyjnemu używanego dla celów inwentaryzacji przez Ministerstwo Obrony Narodowej samochodu terenowego doszedł nowy środek lokomocji — helikopter. Dzięki

zastosowaniu helikoptera możliwe było wykonanie zdjęć z lotu ptaka około 50 mazowieckich grodzisk.

Archeologowie z Pracowni Atlasu Archeologicznego w poszukiwaniu nowych obiektów zabytkowych przeprowadzili również dokładne zwiadowcze badania powierzchniowe w okolicach Różan oraz na terenie powiatów Płońsk, Sierpc i Żuromin. W ich wyniku odkryto około 80 nowych stanowisk z rozmaitych okresów. Wyniki tegorocznych badań Pracowni Atlasu na terenie Mazowsza przyniosły wiele cennych materiałów, uzupełniających już w pewnym stopniu luki w znajomości najstarszych dziejów tej dzielnicy. Pracownia ma zamiar kontynuować swe badania, których uwieńczeniem będzie opracowanie kartograficzne przebiegu procesów osadniczych na Mazowszu od czasów najdawniejszych po wczesne średniowiecze.

NOTY — INFORMACJE

JERZY ANTONIEWICZ

THE MYSTERIOUS SUDOVIAN PEOPLE „ARCHEOLOGY”

(Columbia — Missouri — USA) nr 3/1958/ str. 158—161, 9 ilustr. i 1 mapa

W Stanach Zjednoczonych Ameryki Półn. ukazał się artykuł kustosa Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie i kierownika kompleksowej „Ekspedycji Jaćwieskiej” na Suwalszczyźnie mgr J. Antoniewicza. W artykule tym autor zaznaja czytelnika amerykańskiego z problematyką archeologiczną i historyczną Jaćwieszy, oraz źródłami pisanyymi dotyczącymi tego ludu. Następnie zastanawia się nad źródłami siły militarnej ludu, który w średniowieczu nie uległ Polsce, ani Rusi, oraz tak dzielnie potrafił oprzeć się Zakonowi Krzyżowemu.

W celu rozwiązania tego zagadnienia należy cofnąć się do okresu rzymskiego i ustalić kierunki i prawidłowości rozwoju społeczno-ekonomicznego i politycznego Jadźwingów od początku naszej ery do wczesnego średniowiecza włącznie. Poznanie tego rozwoju będzie możliwe jedynie na drodze zakrojonych na wielką skalę, systematycznych badań archeologicznych. Autor informuje czytelnika amerykańskiego, że takie badania zostały podjęte w Polsce, przy współpracy archeologów litewskich. Nawiązanie tej współpracy było głównym celem jego podróży naukowej na radziecką Litwę podjętej w 1957 r.

W dalszej kolejności autor omawia dotychczasowe wyniki badań uzyskane w latach 1955—1957 na cmentarzyskach kurhanowych położonych na północ od miasta Suwałki, oraz wysuwa swe hipotezy robocze odnośnie ekonomiki i charakteru osadnictwa jaćwieskiego w tym rejonie. Przypuszcza, że główną bazą rozwoju ekonomicznego plemienia Jadźwingów była hodowla, a zwłaszcza hodowla owiec, która na nieurodzajnych terenach Suwalszczyzny znajdowała odpowiednie warunki rozwoju. Twierdzenie to opiera autor na znajdujących w grobach męskich i składanych w charakterze darów

grobowych szczękach owiec, których znalezienie należy wiązać z bliżej nieznanymi praktykami kultowymi. Praktyki te były zapewne wynikiem tradycji gospodarki półpasterskiej nawiązujących do starszych okresów chronologicznych. W dalszym ciągu autor opisuje bogaty grób „książęcy” z IV wieku odkryty na cmentarzysku kurhanowym w miejscowości Szwarzajaria pod Suwałkami i podkreśla jego znaczenie dla rekonstrukcji stosunków społecznych panujących u Jadźwingów pod koniec okresu rzymskiego. W zakończeniu podkreśla, że to co zrobiono dotychczas w zakresie badań archeologicznych należy uważać za prace wstępne. Kompleksowe badania wykopaliskowe, jak również historyczna analiza źródeł pisanych wyjaśnia przyczyny siły i zwarłości, oraz poczucia niezależności i odrębności u średniowiecznych Jaćwingów. Na tej podstawie stanie się zrozumiała bohaterka walka tego ludu z lepiej uzbrojonym rycerstwem zachodniej Europy walczącym pod sztandarami Zakonu Krzyżowego.

Na zakończenie warto zwrócić uwagę na doskonały materiał ilustracyjny pomieszczony w tej publikacji, oraz zamieszczenie mapki Polski w obecnych granicach państwowych mające w środowisku amerykańskim pewien wydzźwięk o znaczeniu także politycznym. Na podkreślenie zasługuje również fakt, że artykuł ten został pomieszczony przez redakcję kwartalnika „Archaeology” na poczesnym miejscu jako drugi w kolejności zeszytu, oraz zaopatrzony fascynującym tytułem, co napewno skłoni niejednego czytelnika amerykańskiego do uważnego jego przeczytania. W sumie ukazanie się tego artykułu ma duże znaczenie dla popularyzacji archeologii polskiej za granicą, zwłaszcza w środowiskach politycznie nam niechętnych.